

HRVATSKI

glasnik

Godina XXI, broj 34

25. kolovoza 2011.

cijena 100 Ft

Majstor i učenik: Pavo Gadanji, dudaš iz Novoga Sela, u društvu gajdaša Andora Végha na terasi Budimske palače, 18. kolovoza, pošto je ministar Miklós Réthelyi bač'-Pavi uručio odličje „Majstor narodne umjetnosti“

Komentar

Daj nam, Bože, snagu!

Ove dane šakom i kapom su nam izmirili toplinu, vrućinu, žgalinu. Pečemo se, pržimo se, negda-negda imamo čuti da ćemo se skuhati. Nije lako po ovakovoj žegi i vrućini koncentrirati na svoje djelo a ni na svakidašnju zadaću. Spas je onim ki imaju svoj posao u nekom uredu a nisu izloženi sunčanim napadom a s tim i mogućim posljedicam kožnoga raka. Na kraju julija smo mislili da nam je negdo nek onako ukrao ljeto, turobno jesensko vrime nam je odzelo i zadnju volju za žitkom, a sad, za vodom i tekućinom čezne svaki živ, a bižanje u hlad je postala glavna zanimacija.

Nekolicina nas u Gradišću, opet se pripravlja, na put. At. vetter.com je sad naša najaktuelnija stranica, ka nas informira o vrimeu od srijede do nedilje u Austriji. Naime, naredne dane nećemo imati drugu dužnost, kako se najpr kaže, iz Kisega oko osamdesetimi, ukupno Gradišćanci kih dvi-tri jezera, nego da na nogu pazimo i pišačimo od jutra do večeri. Koraknuti, gaziti, hodati i kilometre napraviti. I potit se, naravno. Pravoda, nigdor nigdar rekao nije da su shodišća lakim potezom pera napisane ekspedicije. Medjutim, svaki zna, zašto zame na se putnu torbu, nosi u ruki čislo, u misli molitvu i dobrovoljno primi napore, muku i boli modernoga svita. Čula sam i takove komentare da svi oni ki krenu na put cijelo ljeto ništ ne djelaju, pak se ne znaju istrudjati zato moraju ići u Celje, ali da najveći grišnici se moraju dofuznuti točno do oltara, ili da kip Blažene Dvice Marije se najde u svakoj seoskoj crikvi, nije potribno zato pišačiti četire dane i 160 km. Svaki ki se tako pomina, razmišlja, naravno, nijedanput nije napravio ovo shodišće za pokoru, niti ga namjerava napraviti za očišćenje svoje duše, niti npr. u zahvalnosti za sve one dare ki je on sam ali njegova familija dostala, primila u prošlosti.

Iako svi mi imamo zavolj česa hvalu dati, svi imamo prošnje, želje, molitve, svi mi si išćemo batrenje, utjehe, tanače u najvećoj našoj brigi, strahoti. Tako je i ovput, i gvišna sam da ću vas moći vrijeđa izvijestiti o još jednom velikom shodišću Gradišćanskih Hrvatov u Celju, iako na sridu meteorologi kažu 34 s oblaki, na četvrtak 29, na petak 32 Celsija, a na subotu i do kraja puta ulovit će nas i polakšanje u temperaturi s 25 gradi. Daj nam, Bože, snagu, a vi dragi štitelji, molite za nas, putnike!

-Tiho-

Odličje „Majstor narodne umjetnosti“ Joški Kovaču Vršendaninu

Odličje „Majstor narodne umjetnosti“, utemeljeno 1953. godine, ministar državnog resursa dr. Miklós Réthelyi uručio je i Joški Kovaču Vršendaninu, sviraču, učitelju i glazbenom pedagogu, istaknutom zastupniku tradicionalne narodne glazbe. Svojom živahnim i ekspresivnom izvedbom te zahvaljujući visokom tehničkom znanju sviranja, širi bogat repertoar glazbala tamburica, rečeno je u obrazloženju. Joška Kovač Vršendanin živi u Mohaču i preko svoga glazbenog rada odgojio je bezbroj naraštaja i naučio ih ljubiti narodno glazbalo, pogotovo tamburicu. Među njegovim učenicima su brojni svirači Hrvati iz Mohača i šire.

„Glasnikov tjedan“

Povodom državnoga praznika, Dana državnosti i blagdana prvoga mađarskog kralja Svetog Stjepana, dodijeljeno je odličje „Majstor narodne umjetnosti“ Pavi Gadanji (Gorjancu), dudušu iz Novoga Sela. Priznanje njemu i ostalim „Majstorima“, kojih je bilo jedanaestero, uručio je na terasi Budimske palače ministar državnog resursa Miklós Réthelyi. Starina Pavo pronio je glas Novoga Sela nadaleko. Novo Selo poznato je i po njemu, jedinstvenom majstoru duduša, gajda, glazbala koje je obilježilo glazbu podravske Hrvata tijekom prošlih stoljeća. „Čika Vendelin“ i Imre Janković iz Breznica, Filip Kovačević iz Martinaca, Pavo Kovač iz Novoga Sela, Jozo Arđai iz Križevaca, Šime Kokorić živio je u Lukovišću i Starinu, a umro u Ivanidbi, jesu imena slavni podravske duduša, a najbliži nam je čika Pavo Gadanji. Jer kada se on popne na pozornicu, više je to od pjesme. Bilo je to tako i kada sam ga posljednji put slušala i gledala u Potonji. Dogodine će bač'- Pavo imati osamdeset godina. Priča o njemu ujedno je priča o životu i ljudima, Hrvatima uz Dravu. Skloni smo to zaboraviti onda kada ne bi trebalo. Pavo Gadanji je posljednji hrvatski svirač sviraljki s mijehom (gajda i duduša) na panonskim prostorima, reći će mladi zaljubljenik duduša i gajda, izvrsni glazbenik Andor Végh, i dodaje kako Pavo Gadanji svira pet pisnih duduša koje se rabe u podravskom dijelu među Hrvatima s obje obale Drave. Do

danas je bač' Pavo izradio više od četrdeset duduša, „cucaka“, reći će Podravci. Bač' Pavo je veseljak, stolar i povrtlar, duduša vedroga raspoloženja, uvijek spreman za šalu. Njegova osobnost izdiže ga iznad svakodnevnosti. On je posljednji izdanak svijeta koji polako nestaje, hodajuća riznica blaga, običaja, on nam omogućuje da naslutimo kakvi su to bili gajdaši i dudušaši prošlih stoljeća. „Majstor narodne umjetnosti“ kojega štiju njegovi učenici. Dolaze k njemu izdaleka zbog duduša koje izrađuje, ali i da čuju nepovnljivu glazbu tjerajući nas da zapjevamo s njim, zaplešemo... Gledajući ga, i nije nam teško povjerovati kako je i zašto ljubimac vila, vještica i vragova, koji očarani njegovom pojavom u noći punoga mjeseca plešu uz dravsku

Dogodine će bač'-Pavo imati osamdeset godina. Priča o njemu ujedno je priča o životu i ljudima, Hrvatima uz Dravu.

vodu i glas duduša. Kada ga pitam kako je, kaže sinoć sam zaklao cucaka i napravio, gledaj ove duduše... Kažu kako se duduše od „cucaka“ prave samo u Novom Selu. Od čega su zapravo napravljene, to najbolje zna stari Majstor. Vjerojatno od njegova umijeća koje je dar bogova. I koje je kao „korijen“ (bez kojega nema ni čovjeka, ni kuće, ni jezika, ni naroda, ni prošlosti, ni znanja, ni Majstora...) duboko utkan u ljubljenu blatnu podravsku zemlju.

Branka Pavić Blažetin

Započinje 2011/12. školska godina

Umalo milijun i tristo tisuća učenika, od 1. rujna su u školskim klupama. Državno otvorenje školske godine upriličit će se 28. kolovoza u Lipótu, u Đurško-mošonsko-šopronskoj županiji. Prigodna svečanost otvaranja školske godine u pečuškoj Hrvatskoj školi Miroslava Krležje priređuje se 31. kolovoza s početkom u 17 sati ; u budimpeštanskoj Hrvatskoj školi 1. rujna u 8 sati; u santovačkoj Hrvatskoj školi 31. kolovoza s početkom u 16 sati, gdje će otvorenje biti ujedno i svečana predaja novoga Hrvatskog vrtića i učeničkog doma. U martinačkoj dvojezičnoj školi otvaranje školske godine je 1. rujna u 8 sati. U Gradišću u tri dvojezične škole otvaranje ovoga školskoga ljeta ide po ovom redu. Najranije, u Petrovom Selu i to 31. augustuša, u srijedu. Početo od 17 uri na školskom dvoru se pozdravljaju djelatnici kot i učenici mjesne škole. Dica i školnici Dvojezične škole Mihovil Naković u Koljnofu 1. septembra, u četvrtak u devet uri s molitvom začmu školsko ljeto. Jur tradicionalno se služi maša u mjesnoj Hodočasnoj crikvi, a potom od 10 uri u školskoj auli će direktorica Agica Sarkózi uputiti riči prema svečanoj publici. U Bizonji isto tako po dugoljetnom običaju, školari 8. razreda idu u mjesnu čuvarnicu po predškolsku dicu, ka će ovom prilikom prvi put stupiti na tlo Dvojezične škole i začeti svoje učenje u 1. razredu. Otvaranje školskoga ljeta je predviđeno 1. septembra, u četvrtak, ujutro u osmi.

POZIVNICA

MEGHÍVÓ

Izgradnja Hrvatskog vrtića i učeničkog doma realizirana materijalnom potporom:	A Horvát Tanítási Nyelvű Óvoda és Diákotthon megvalósítását támogatták:
Ministarstva javne uprave i pravosuđa	Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium
Ministarstva obrazovanja i kulture	Oktatási és Kulturális Minisztérium
Nacionalne agencije za razvoj	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
Hrvatske državne samouprave	Országos Horvát Önkormányzat

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA
VAS POZIVA
DA SVOJOM NAZOČNOŠĆU
UVELIČATE SVEČANU PREDAJU ZGRADE,
OTVORENJE ŠKOLSKE GODINE I
ZAVRŠNU PRIREDBU PROJEKTA
DAOP-4.2.1/C-09-2F-2010-0001,
KOJA ĆE SE ODRŽATI
31. KOLOVOZA 2011. GODINE
U SANTOVU
(HERCEGSZÁNTÓ, KOSSUTH L. U. 27.)
S POČETKOM U 16.00 SATI

AZ ORSZÁGOS HORVÁT ÖNKORMÁNYZAT
TISZTELETT MEGHÍVJA ÖNT
A HORVÁT TANÍTÁSI NYELVŰ ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS DIÁKOTTHON
ÉPÜLETAVATÓ ÜNNEPSÉGÉRE
A 2011/2012. TANÉVNYITÓJÁRA ÉS EGYBEN
A DAOP-4.2.1/C-09-2F-2010-0001 PROJEKT
ZÁRÓ RENDEZVÉNYÉRE.

A RENDEZVÉNY IDŐPONTJA:
2011. AUGUSZTUS 31. 16.00 ÓRA

AZ ÜNNEPSÉG HELYE:
HERCEGSZÁNTÓ, KOSSUTH L. U. 27.

PROGRAM

- *Intoniranje himni*
- *Pozdravne riječi*
- **Joso Šibalin**, ravnatelj
Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma
- **Mišo Hepp**, predsjednik
Hrvatske državne samouprave
- **János Hévízi**, direktor
Aktív Kft.
- *Svečani govor*
dr. Tibor Navracsics,
zamjenik premijera, ministar
javne uprave i pravosuđa
- *Svečana predaja zgrade*
- *Svečanost otvorenja školske godine*
- *Kulturni program*
učenika Hrvatskog vrtića, osnovne škole i
učeničkog doma

PROGRAM

- *Himnuszok*
- *Köszöntőt mond:*
Sibalin József, igazgató
Horvát Tanítási Nyelvű Óvoda,
Általános Iskola és Diákotthon
- **Hepp Mihály**, elnök
Országos Horvát Önkormányzat
- **Hévízi János**, ügyvezető
Aktív Kft.
- *Ünnepélyes megnyitó beszédet mond:*
Dr. Navracsics Tibor,
miniszterelnök-helyettes, miniszter
Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium
- *Ünnepélyes épületavató*
- *Tanévnyitó ünnepély*
- *Kulturális program*
a Horvát Tanítási Nyelvű Óvoda,
Általános Iskola és Diákotthon tanulói

BUDIMPEŠTA – Iduća redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave bit će 31. kolovoza 2011. godine, s početkom u 12 sati u zgradi santovačkoga Hrvatskog vrtića osnovne škole i učeničkog doma (Vöröshadsereg útja 17). Za sastanak je predložen ovaj dnevni red: 1) Izvješće predsjednika o radu između dvaju zasjedanja Skupštine; Izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao; Izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. (Referent: predsjednik); 2) Financijsko izvješće Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2011. godine. (Referent: Joso Šibalin, ravnatelj); 3) Financijsko izvješće Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2011. godine. (Referent: Stjepan Blažetin, ravnatelj); 4) Financijsko izvješće Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2011. godine. (Referent: Štefan Dumović, ravnatelj); 5) Financijsko izvješće Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata iz Mađarske za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2011. godine. (Referent: Tibor Radić, ravnatelj); 6) Financijsko izvješće Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2011. godine. (Referent: Mišo Šarošac, voditelj ustanove); 7) Financijsko izvješće Hrvatske državne samouprave, ureda i ustanova za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2011. godine. (Referenti: Mišo Hepp, predsjednik); 8) Pripreme programa Dana Hrvata (Referent: Stipan Balatinac, predsjednik Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport); 9) Rasprava o raspisivanju natječaja za dodjelu stipendije učenicima srednjih škola (Referent: Gabor Györfvári, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje); 10) Donošenje odluke glede Pravilnika o sufinanciranju županijskih udruga hrvatskih samouprava (Referent: Mirjana Grišnik, predsjednica Odbora za pravna pitanja); 11) Informacije o Mađarsko-hrvatskom – Hrvatsko-mađarskom rječniku (Referent: Čaba Horvath, ravnatelj Croatice).

Istoga dana za zatvorenu sjednicu Skupštine Hrvatske državne samouprave, s početkom u 11 sati u istoj zgradi, predložen je ovaj dnevni red: 1) Donošenje odluke o dodjeli odličja Hrvatske državne samouprave u povodu Dana Hrvata 2011. godine. (Referenti: predsjednici odbora); 2) Donošenje odluke o imenovanju ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. (Referent: Mišo Hepp, predsjednik); 3) Donošenje odluke o imenovanju ravnatelja Neprofitnog poduzeća Croatica za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost (Referent: Mišo Hepp, predsjednik).

MOHAČ – Samouprava grada Mohača, Uprava Nacionalnog parka Dunav–Drava i Odbor za održavanje spomen-mjesta Mohačke bitke, 28. kolovoza priređuju obilježavanje 485. obljetnice Mohačke bitke. Misu predvodi pečuški biskup György Udvardy, a tom će prilikom biti posvećena prekrasna kupola vidikovca u spomen-parku. Proslavi će uz mohačkog gradonačelnika Józsefa Szekóa nazočiti i predsjednik Mađarskog parlamenta László Kövér.

MOHAČ – Mala (dječja) plesna skupina Šokačke čitaonice, koja djeluje pod vodstvom Beate Janković, 26. kolovoza putuje u Brodance gdje će sudjelovati tamošnjoj dječjoj smotri folkloru imena Olimpijske noći, a koja će se odvijati u okviru tradicionalne Olimpijade starih športova. Na put kreće 35 djece, voditeljica Janković i nekoliko roditelja, jer će djeca zastati na bizovačkim bazenima i dio dana provesti u kupanju.

BROĐANCI – Olimpijada starih športova priredit će se ove godine 39. put, od 25. do 28. kolovoza. Bit će kandžijanje, točak, potezanje konopa, bacanje kamena s ramena, gađanje potkova i još mnogo toga. U Brodancima, svake zadnje nedjelje u kolovozu, održava se natjecanje u raznovrsnim starinskim narodnim športovima kojima su se bavljali pastiri čuvajući stada, a posebno djeca. Naravno, ova manifestacija obiluje bogatom slavonskom kulinarskom ponudom: vol na ražnju, čobanac, riblji paprikaš, šaran na rašljama...

POTONJA – Kako za Hrvatski glasnik izjavljuje tamošnji načelnik Tamás Reisz, potonjski nogometaši 27. kolovoza odlaze u prijateljsko naselje Gornje Bajze na drugoj obali Drave, gdje će igrati prijateljsku utakmicu sa svojim domaćinima nogometašima. Suradnja dvaju naselja traje već desetke godina, a najplodnija je upravo na športskom polju.

SAMBOTEL – Taj je grad od 26. do 28. kolovoza domaćin najvećega srednjoeuropskog povijesnog karnevala Savaria. Znatiljnu publiku očekuje šarolik povijesni vremeplov, domalo tristo programa, kulturno-kulinarskih sadržaja na dvadesetak mjesta grada. Dan prije, u večernjim satima na Glavnome trgu zapalit će se karnevalska zublja (baklja), koja će gorjeti za trajanja manifestacije. U sklopu karnevala Savaria 27. kolovoza nastupa undanski Pjevački zbor, 28. kolovoza sastav „Koprive” i petrovoselski Zbor „Ljubičice”.

MOHAČ – KUD „Mohač” 11. rujna ove godine gostovat će na Baranjskoj jeseni u Belom Manastiru, prijateljskom naselju grada Mohača – obavijestio nas je voditelj Stipan Filaković.

Jozo Solga, tajnik Saveza državnih manjinskih samouprava i voditelj Ureda HDS-a, jedan je od četiriju predstavnika narodnosti (uz Otta Heineka, Jana Fuzika i Danče Museva) i član Pripremnog odbora (utemeljenog sredinom srpnja, što ga čine dvadesetak članova) nadležnog ministarstva za izradbu dvotrećinskih zakona koje treba da prihvati Mađarski parlament do kraja godine, prije stupanja na snagu novog Ustava Republike Mađarske 1. siječnja 2012. godine. Za narodnosne zajednice u Mađarskoj u tom pogledu ima nekoliko važnih zakona, a zasada je tek Savez državnih manjinskih samouprava na uvid dobio radnu inačicu dijelova Izbornoga zakona koji se odnose na izbor zastupnika u narodnosne samouprave i Zakona o pravima narodnosti, koji će zamijeniti važeći Zakon iz 1993. godine. Savez državnih manjinskih samouprava 21. srpnja 2011. iznio je svoj stav i prijedloge u svezi s predloženim izbornopravnim odredbama koje su utvrđene u prilogu broj 2 prijedloga zakona o pravima na-

U pripremi Zakon o narodnostima

rodnosti u Mađarskoj. Kako kaže Solga, narodnosti žele poticajnu suradnju u radu odbora, i predlažu rad u sekcijama u koje bi uključili i narodnosne stručnjake kod izradbe pojedinih zakonskih norma, koje su itekako važne za daljnju budućnost narodnosnih zajednica. Odgovor je nadležnih kako još nema osim predloženoga drugih nacrti zakona, iako Zakon o narodnostima u rujnu ide pred Parlament. Veoma je važan za nas, kaže Solga, Zakon o samoupravama, u kojem se očekuju znatne promjene u odnosu na sadašnje stanje, koje će se vjerojatno odraziti i na narodnosni samoupravni sustav, stoga i Zakon o narodnostima mora biti u skladu sa Zakonom o samoupravama. Prošloga tjedna, 17. kolovoza, održan je sastanak državnoga tajnika Csaba Latorcaia na koji su pozvani svi predsjednici državnih samouprava na temu najavljenih zakonskih izmjena. Počela su usuglašavanja i izmjena mišljenja. Slijedi usklađivanje mišljenja koje su dale manjine (Savez državnih manjinskih samouprava) u 15 točaka glede izmjene izbornopravnih odredaba prijedloga Zakona o pravima narodnosti. Kako saznaje Hrvatski glasnik, Vlada zastupa stajalište pretvaranja mjesnih samouprava u manjinske (ako za to postoje uvjeti) čemu se politički predstavnici manjina (državne samouprave) ne raduju. *bpb*

Pripreme novog zakona o civilnom društvu

Csaba Latorcai: Nećemo mi reći tko je civil

Već godinama znamo da civilno društvo, civilne udruge ne djeluju onako kako bi se očekivalo. S jedne strane one se dijele na stvarne i na fantomske udruge, a s druge ne uživaju onu potporu koja bi im osigurala stvarno djelovanje. Vrijedi to i za narodnosne udruge, koje već desetak godina ne nalaze svoje mjesto u sustavu. Postoji potreba da se konačno definira pojam civilnoga društva. Možemo se složiti, kako je sustav civilnog organiziranja sazrio za promjene, tek je pitanje na koji način to učiniti, kako osigurati da civilne udruge dobiju onu i onakvu potporu koju uistinu zavređuju.

Podupirat će se stvarne udruge, koje se dokazuju stvarnom društvenom potporom – reče uz ostalo Csaba Latorcai, zamjenik državnog tajnika pri Ministarstvu javne uprave i pravosuđa, nedavno u emisiji Ma reggel na Mađarskoj televiziji.

Do sada u Mađarskoj nije bilo zakona o civilima, jedna udruga morala je s 30-40 mjesta prikupljati pravne propise koji su se odnosili na nju. Želimo pojednostaviti život civilnoga društva kako bi svatko na jednome mjestu mogao naći zakonske uredbe – izjavio je Csaba Latorcai.

Dodao je kako je i u svezi s raznim državnim potporama (proračunska potpora, porezne povlastice) dobro ako postoji jedna vrsta sustavnih propisa.

Danas je u Mađarskoj od opće društvene koristi ona udruga koja to za sebe tvrdi, nikakva provjera za to nije potrebna – upozorio je

zamjenik državnog tajnika za narodnosne i civilne društvene veze, te istaknuo: željeli bismo da opća društvena korisnost bude ispunjena stvarnim sadržajem, da udruge udovolje tim kriterijima, te da samo tako mogu ostvariti pravo na daljnje povlastice i potpore.

Csaba Latorcai nije se složio s izjavom socijalistkinje Ildikó Lendvai i s njezinim mišljenjem da će se novim zakonom srezati prava jednog neovisnog područja, dapače, izrazio je mišljenje da će se time civilno područje osamostaliti.

Istaknuo je: prekinut će i s praksom da jedna udruga dobije stalnu potporu, podupirat će stvarne udruge, one koje se dokazuju stvarnom društvenom potporom. Nećemo mi reći tko je civil. Civil je onaj iza kojega postoji stvarna društvena potpora – tvrdio je Csaba Latorcai.

Pavo Gadanji dobitnik priznanja „Majstor narodne umjetnosti“

U sklopu proslave Dana državnosti Republike Mađarske, 20. kolovoza, dodjeljuje se odličje „Majstor narodne umjetnosti“, ali ove godine na poticaj Doma običaja ona je upriličena na svečanom otvorenju jubilarne dvadeset i pete Proslave obrtnika, u četvrtak, 18. kolovoza. Priznanje „Majstor narodne umjetnosti“ na terasi Savoy Budimske palače uručio je ministar državnog resursa dr. Miklós Réthelyi. Priznanje je preuzeo jedanaest osoba, među nagrađenima je i dudaš Pavo Gadanji (iskonsko prezime: Gorjanac) iz Novoga Sela.

Ministar državnog resursa dr. Miklós Réthelyi uručuje priznanje Pavi Gadanjiju

Odličje „Majstor narodne umjetnosti“, utemeljeno 1953. godine, dodjeljuje stručno ministarstvo za pojedinačne narodne ostvaraje ili za priznanje životnog djelovanja pojedincima koji su postigli istaknute rezultate u razvitku narodne umjetnosti. Ove je godine dostavljen četrdeset i jedan domaći i prekogranični prijedlog, koji po odabiru stručnog kuratorija nadležno ministarstvo predlaže za prihvaćanje mađarskoj vladi.

Na svečanu dodjelu u glavni grad Mađarske doputovali su i suseljani Pave Gadanjija, supruga Jaga Kovačević, prijatelji svirači, plesači i pjevači članovi Vokalne skupine „Vunenaš“ utemeljene 2003. godine u Novom Selu čiji je član i Pavo Gadanji, predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp i predsjednik Hrvatske samouprave Šomodske županije Jozo Solga. Nakon svečane dodjele

uslijedio je gala program nagrađenih, u sklopu kojeg su Pavo Gadanji, Andor Végh i Zoltán Szabó izveli melodije Djevojčice, Ljubičica mala, Drmeš i Kolo. Pavo Gadanji posljednji je samouk izrađivač duda, u svojoj arhaičnoj seljačkoj okolini usvojio je ovu specifičnu vještinu izradbe i sviranja glazbala od svoga susjeda dudaša Pave Kovača, te i danas na taj način razvija narodnu glazbu i pjesmu svojega rodnoga kraja.

Rođen je 1932. godine u Novom Selu gdje i danas živi. Kao stolar izrađivao je tambure, a od 60-ih počinje se zanimati za dudu, koje izrađuje i svira do dana današnjega. Njegova je uloga ključna u kulturnom životu Hrvata u Podravini i Mađarskoj. Svira u hrvatskim kulturno-umjetničkim društvima u Podravini, sudjeluje na tuzemnim i inozemnim festivali-

Zajednički nastup na gala programu (slijeva Andor Végh, Pavo Gadanji i Zoltán Szabó)

ma, smotrama i taborima. Na njegov je poticaj 2003. godine pokrenut vokalni sastav „Vunenaš“, iza njega je mnoštvo nastupa u Novome Selu, Lukovišću, Brlobašu i Martinčima. Često je bio gost na nastupima pečuskog KUD-a Tanac. Ali tu je i nezaboravni jubilarni koncert njegove 60-godišnje glazbene karijere i petogodišnja obljetnica vokalnog društva „Vunenaš“, Hrvatski dani, bučure, Dani sela, Hrvatski balovi, državni Dani Hrvata i tako redom.

Nositelj je mnogobrojnih priznanja i odličja, počasni je građanin Novoga Sela, dobitnik je odličja Šomodske županije, Saveza Hrvata u Mađarskoj, Hrvatske državne samouprave te od 18. kolovoza nositelj naslova „Majstor narodne umjetnosti“ još jedan u plejadi istih porijeklom Hrvata u Mađarskoj.

O Pavi Gadanjiju snimljeno više dokumentaraca, tako i film od 26 minuta naslova „Vilinski dar“, koji govori o dudašu nesvakidašnje vještine. Po pučkom vjerovanju sastavljanje i sviranje na dudama (gajdama) moguće je samo uz pomoć nadnaravnih bića, vila ili vještica.

Unatoč poodmakloj dobi, Pavo Gadanji i danas neumorno radi, njegova dobra volja, spremnost za šalu i svirku svjedoče o jedinstvenoj osobi. Čestitamo *bač'*-Pavi Gadanjiju na priznanju „Majstor narodne umjetnosti“. Želimo mu i nadalje mnogo uspjeha i zdravlja!

Kristina Goher

Oni su prvi čestitali *bač'*-Pavi Gadanjiju

MOHAČ – Iza KUD-a Mohač (tronicionalno plesno društvo, pleše hrvatske, njemačke i mađarske plesove) burni su ljetni mjeseci s nizom nastupa koji se redaju od lipnja. Tako su Mohačani nastupili 31. srpnja u Naradu (Nagygyárd) gdje djeluje i Hrvatska samouprava u sklopu programa poznatog festivala koji organizira naselje i tamošnji Nijemci. 12. kolovoza nastupili su u sklopu programa Festivala Sziget u Budimpešti, a od 17. do 20. kolovoza bili su zauzeti na ovogodišnjoj Međunarodnoj smotri folkloru u Mohaču, plesali su na gala večeri 20. kolovoza. Kako kaže voditelj KUD-a Stipan Filaković, društvo od 29. kolovoza putuje na kraći radni odmor na obale najljepšega mora na svijetu. U Crikvenici će osim kupanja i druženja imati vremena i za svakodnevne probe i učenje novih koreografija. Bit će to svojevrsan Kolo tabor Društva, a planiraju i tamošnji nastup.

Školska obnova u Gornjem Četaru

Opet nemiri med održavatelji škole

Nije ljeta da bi za četarsku školu prošlo mirno, prez prepirkov. Još i školska obnova nije približila održavatelje, štoveć pri ovoj točki se je frcala pogibelna iskra med održavatelji spomenute ustanove. Kako je poznato, za ovu školu pinezno se skrbi pet samoupravov: Gornji Četar, Narđa, Hrvatske Šice, Keresteš i Pornova. Iako i iz ugarskoga sela Naraja pohadja školu ugledni broj školarov, tamošnja samouprava ne želji plaćati za dicom, pak jur misece dugo se boru stranke, naravno svaka za svoju istinu, na sudu. Kako je lani došlo do minjbe osobe ravnateljice škole (do lani je školu peljala Hrvatica Magda Horvat-Nemet, rodom iz Narde, za njom je izabrana na jedno ljetu Ugrića, Vera Szegletić, ku su pred kratkim znova ovlastili na jedno ljetu u ovoj funkciji) i s tim se ne slažu neki zastupnici u ovom silnom zajedničtvu i zavolj toga ne, jer u ovoj školi se podučavaju još i dva narodnosni jezici (nimški i hrvatski).

Četarski načelnik, Attila Kratochvíl ne razumi pristup Narde k ovom projektu

Attila Kratochvíl, načelnik Gornjega Četara, a ujedno i zaposleni učitelj četarske škole, nam povida da su od Ministarstva za nutarnje posle dobili na naticanju 8,7 milijun Ft za školsku obnovu, a četire samouprave, zvana Narde, plus k tomu moraju još skupadati 2,2 milijun Ft. Tako izgleda investicija u koj se obloki, vrata minjaju, a potribno je i izolaciju napraviti pri školskoj zgradi. Tako se nadležni ufaju da će do novoga školskoga ljeta djela biti završena. Med uvjeti ovoga naticanja je spomenuto da održavatelji kroz pet ljet garantiraju funkcioniranje škole. – Na proljeće je ovo naticanje ispisano, zastupnici Narde jur onda su odlučno rekli da ne žele ni filera dati za obnovu. Za budućnost se trebamo i skupno zalagati, ako ne kaimo da naša dica idu u razrušenu zgradu na nastavu – naglašava četarski peljač i dodaje još da na istom EU-projektu pri kom je pred kratkim dobila Dvojezična škola u Petrovom Selu, i oni su stavili u funkciju pet interaktivnih tablov, 14 kompjutore, osam laptofov i softwere. Isto tako je spomenutim školam dodijeljena i titula „eko škola“ za ono djelovanje ko ide za zaštitu prirode. – Naša škola jedino tako more opstati, ako se svi združimo za isti cilj. Iz Narde ide najveć dice u našu školu, pak onda upravo oni protestiraju suprot obnove. Svi bi morali na tom biti da veću reklamu napravimo četarskoj školi ka nije manje kvalitetna nego bar kakova druga, recimo u Sambotelu, a ne jamu kopati na svakom koraku i sa svimi sredstvi prepričiti skupno djelo – kaže srdito Imre Krancz, poglavar Keresteša i nije sumlje, razjadan je nad nardanskom odlukom i njevim predstavnicima, ki ne kanu razumiti da je ova škola zalog budućnosti. Još obisi nardanskim nadležnikom da oni agitiraju roditelje, neka odnesu svoju dicu u sambotel-sku čuvarnicu. – A zato je najbolji dokaz da Samouprava Narde ima i službeni ugovor sa sambotel-skom čuvarnicom „Mesevár“, umjesto da bi se bila obrnula u susjedstvo, pokidob i u Gornjem Četaru imaju još čuvarnicu s hrvatskim odgojem – tako zvuči daljnja rič spomenutoga peljača. Iz paketa ogorčenja,

jasno je, ne moremo preskočiti ni nardansku peljačicu, Kristinu Glavanić, ka je i dosad dovoljno puta iskala rješenje, mogućnosti da centralna škola i unutar toga hrvatska nastava ne dojde do ukinuća. – Mi bi bili rado sudjelovali u ovoj obnovi, ali ja smatram da ponašanje seoskih peljačev oko ovoga cijeloga projekta je bilo jako nesigurno i neozbiljno. Meni su pred nutradavanjem naticanja u srijedu rekli da pravamo platiti 300 000 Ft, ka svota je za jedan dan kasnije skočila na duplo, otprilike na 600 000 Ft, što bi moralo naše selo uplatiti u skupnu kasu – je komentirala liktarica Narde, i nastavila je: – Oni održavatelji kanu obnoviti školsku zgradu ki za koncepciju financiranja školskoga ljeta velu da do februara moramo detaljno poiskati i otkriti sve izvore, otkud bi mogli dobiti pinez. Do toga nije došlo i još ta misec je primljen skraćeni školski budžet, što su skupastavili zastupnici četirih samoupravov, tako da Narđa nije bila ni obavješćena o prijedlogu. Svako ljetu naše selo plaća najveć pinez za školarom kih je svako ljetu sve manje i manje. Naša dica daju osnovu hrvatskomu podučavanju u toj školi. Dobro bi bilo ako bi svi razumili, nam nije cilj da se četarska škola zatvara, ali moje mišljenje je to da hrvatskomu podučavanju je vrijeda ovde konac. Mi u budućnosti nećemo moći u ovu školu dicu staviti i zato kad je pri nas natalitet jako skroman, a roditelji odnesu dicu u sambotel-sku čuvarnicu – tvrdi nardanska peljačica i za dokaz mi prikđaje i listu sadašnjih školarov u četarskoj školi, kih će biti u ovom školskom ljetu samo 16. (U prošlom školskom ljetu četarska škola je imala 131 učenika, med njimi trideset i pet učenikov se je učilo hrvatski jezik kot predmet, većinom iz Narde.) U aktuelnom školskom ljetu u 1. i 4. razredu neće imati nijedno dite iz Narde, a u 2. i 3. razredu će pohadjati samo jedno dite. U 5. razredu dvama, u 6. petimi, u 7. takaj petimi, a u 8. razredu samo dvama će putovati u Gornji Četar u školu. U juniju šest nardanskih učenikov je dalo zbogom 8. razredu u Gornjem Četaru (med njimi petimi su se učili po hrvatski). Na optužbu Imria Krancza da bi oni agitirali uz sambotel-ski odgoj, Glavanićka kaže da nij takovoga roditelja ki će domom donesti dite u Gornji Četar za sambotel-skom čuvarnicom, u koj su nardanska dica upisana u hrvatsku grupu. Iz statistike ka je napravljena za predškolsku dicu u dotičnom selu, lako je za preštati da u čuvarnici „Mesevár“ iz Narde

Kristina Glavanić tvrdi da Narđa u budućnosti neće moći staviti dicu u ovu školu

imaju pet mališanov, u kerestešku čuvarnicu idu trimi, jedno dite putuje u Rohunac, a četirmi pohadju četarsku čuvarnicu, kim su roditelji Ugri. Sedmimi su nek sad rodjeni, ali nisu još zašli do zriile dobi za čuvarnicu. – I to ne smimo ovde zabiti da je Narđa imala prema EU-normi obnovljenu čuvarnicu, zato se je još zalagao bivši načelnik dr. Šandor Horvat, ku smo potom morali zapriti jer nije se moglo s Četarcima pogoditi da skupna čuvarnica bude u Nardi. Sad zgrada u ku su potukli milijune pri pregradnji i obnovi, stoji prazna na našu najveću bol i žalost. Moram još reći da suprot toga da Narđa ima ugovor sa sambotel-skom čuvarnicom kamo ništ ne prava platiti, za dicu ku pohadjaju četarsku čuvarnicu plaćamo jur dvi ljeti dugo potporu. Lani je ta svota bila 720 000 Ft, a ovo ljetu za četire mališane 215 000 Ft. Mi nikogar ne željimo prepričiti u djelu, ali usudjujemo reći da mi iz Narde ne vidimo garanciju, niti iskrenu skrb da med ovimi školskimi zidinami bilo će se odano boriti za hrvatsko podučavanje. Nastava na našem jeziku jur i sad teče u spojeni razredi zbog maloga broja učenika, a to će ljetu na ljetu nek pasti – i to bi moglo biti jedan od uzrokov, po Kristini Glavanić, da nij pomirenja med održavatelji četarske škole.

-Tiho-

Po obećanju, do 1. septembra će biti gotova obnova školske zgrade

Intervju

„Već je sigurno da će nacionalne manjine u Mađarskoj imati zastupnike u parlamentu“

László Szászfalvi, državni tajnik za vjerske, narodnosne, civilne društvene veze pri Ministarstvu uprave i pravosuđa otvorio je XI. Festival gibanice u Serdahelu prilikom čega je naglasio važnost očuvanja tradicija nacionalnih manjina, odnosno njihovu predaju mladim naraštajima. Izjavio je da mađarska vlada želi skrbiti o manjinama glede očuvanja njihova jezika i kulture, stoga smatra prvenstvenim zadatkom potpomaganje njihovih odgojno-obrazovnih ustanova te civilnih organizacija. Za kratkog boravka na Festivalu državni tajnik izdvojio je malo vremena i za naš tjednik kako bismo ga pitali o najaktualnijim manjinskim pitanjima.

Razgovor vodila: *Bernadeta Blažetin*

Državni tajniče, vi ste prilikom otvorenja istaknuli važnost očuvanja materinskoga jezika nacionalnih manjina i da će mađarska vlada u svezi s tim skrbiti o manjinama. U očuvanju materinskoga jezika golem zadatak imaju i manjinska glasila, pripadnici nacionalnih manjina jedino preko njih mogu na svome materinskom jeziku čitati, slušati, informirati se o događanjima, vijestima svoje zajednice. Manjinska su glasila i

čuvari materinskoga jezika, a time i važno sredstvo očuvanja nacionalne samosvojnosti, ipak su nedavno učinjene negativne mjere glede manjinskih uredništava otpuštanjem djelatnika.

– Razumijem problem, ali radi se o tome da su u javnim medijima učinjene redukcije osoblja i ta otpuštanja dio su te reforme. Javni su mediji u okviru reforme prekinuli paralele, spojili redakcije i zbog toga je došlo do otpuštanja. To pitanje nije u kompetenciji Vlade, u tome ja kao Vladin dužnosnik, zapravo ne mogu reflektirati, ali smo primili primjedbe državnih manjinskih samouprava i to smo prosljedili vodstvu javnih medija, očekujemo odgovor. Razumijem problematiku vezanu za osobnu egzistenciju, ali ipak trebam spomenuti da ove godine upravo preko naše inicijative predstavnicima manjinskih samouprava zasjeli su s čelnicima medija u svezi s nacionalnim programima i zahvaljujući tomu pozitivno se mijenjalo financiranje njihovih programa. Naravno, osobna pitanja uvijek rezultiraju neugodne osjećaje, ali tu problematiku treba usuglasiti s javnim medijima.

Istaknuli ste potpomaganje narodnosnih odgojno-obrazovnih ustanova. Opstojnost narodnosnih škola također je jedan od najvažnijih čimbenika glede očuvanja materinskoga jezika, ali, nažalost, iz godine u godinu zatvaraju se manjinske ustanove, a mnoge su također pred zatvaranjem zbog poteškoća održavanja, dakako, tu dominira i mali broj učenika.

– Kao što sam rekao Vlada smatra istaknutim zadatkom potpomaganje narodnosnih odgojno-obrazovnih ustanova. Mislim da u posljednje vrijeme mnogo smo učinili za to, i tu bih istaknuo i hrvatske manjinske ustanove, kod kojih smo riješili dodatno financiranje. Važnost problema shvaćamo, upravo zbog toga u novome manjinskom zakonu svakako trebamo posvetiti pozornost i toj problematici. U pripremi je novi zakon o javnom obrazovanju prilikom čega također trebamo pripaziti na spomenutu problematiku. Naravno, trebamo odrediti neke optimalne razmjere, jer očigledno je da ustanova ne može djelovati s pet učenika, ali i to je očigledno da kod narodnosnih ustanova treba primijeniti pozitivnu diskriminaciju kao što je to i sada primijenjeno, manjinske ustanove imaju dodatne normative i drugih mogućnosti za nabavu materijalnih izvora. Vlada ne može odozgo odrediti da neki roditelji upišu svoju djecu u narodnosnu ustanovu, u tome imaju veliku odgovornost manjinske samouprave, civilne organizacije, inteligencija manjine i, naravno, roditelji, ali Vlada s druge strane ima ulogu i odgovornost u osiguranju sustava ustanova. Smatram da nadalje treba tražiti mogućnosti, povezati se s državnim tajništvom i pronaći najbolja rješenja.

Prema Vladinim planovima izmijenjeni zakon o pravima nacionalnih manjina treba biti prihvaćen u drugoj polovici tekuće godine, a novi izborni zakon do 31. prosinca 2011. godine. Što mogu očekivati pripadnici nacionalnih manjina, hoće li se riješiti pitanje zastupstva manjina u parlamentu?

– Zakon o pravima nacionalnih manjina bit će poseban dvotrećinski zakon, a zakon o parlamentarnom zastupstvu manjina bit će dio izbornog zakona. Izborni se zakon sada priprema, trenutno ima više prijedloga kako bi manjine mogle sudjelovati u radu parlamenta. Najveći je problem da će

se od 2014. g. broj parlamentarnih zastupnika prepолоviti, dakle bit će ih svega 200, što je po mom sudu i realno, ali zna se da u Mađarskoj ima 13 priznatih manjina. Očigledno te razmjere treba uzimati u obzir, treba uzimati u obzir i ustavna rješenja i, naravno, treba uzimati u obzir da manjine u parlament mogu dospjeti samo s pozitivnom diskriminacijom. To su 3–4 gledišta koja treba uzimati u obzir. Ne želim proreći da u kakvoj formi će se to ostvariti, ali je već sigurno da će nacionalne manjine u Mađarskoj imati zastupnike u parlamentu. Na koji način će imati 13 priznatih manjina zastupstvo, o tome se još raspravlja, moguće bi bilo rješenje i po rotacijskom sustavu, da se zastupnici određenih manjina mijenjaju u parlamentu (možda godišnje), ali, naravno, zajednica od 3 tisuće pripadnika očigledno će značiti drukčiju veličinu nego zajednice koje imaju znatno veći broj, i na to treba pripaziti, a trebamo pripaziti i na teritorijalnu pokrivenost. Što se tiče zakona o pravima nacionalnih manjina, novi će zakon s jedne strane učvrstiti i proširiti manjinska prava, a s druge strane će pružiti mogućnost za još bolje očuvanje nacionalne samobitnosti s raspoloživim sredstvima, pazeći na pojedine važne čimbenike kao što su odgoj, obrazovanje i kultura. Bez svoga materinskoga jezika, bez njegova očuvanja i gajenja, bez kulture na manjinskom jeziku, manjine ne mogu opstati, mislim da je to alfa i omega očuvanja nacionalne samosvojnosti. U predstojećem razdoblju zakon o pravima nacionalnih manjina objavit će se u okvirnom zakonu temeljnog zakona.

I manjinskim zajednicama, a i Vladi je u interesu da se riješi problem tzv. etnobiznisa. Hoće li se moći riješiti i taj problem s novim zakonom?

– Glede toga već su poduzete neke mjere, ali zakon o pravima nacionalnih manjina s tom problematikom trebat će se pozabaviti u širem spektru. Financiranje bismo željeli povezati s rezultatima popisa pučanstva, naime smatram nemogućim da u mnogim mjestima prilikom posljednjeg popisa pučanstva nisu se izjasnili pripadnikom nacionalnih manjina, a prilikom izbora su utemeljili manjinsku samoupravu. Drugo je rješenje, što smo već i uveli prošle godine, Vladina uredba o diferenciranom financiranju narodnosnih samouprava, pritom će omjer potpore porasti prema onim zajednicama kod kojih ona odista postoji, gdje se uistinu odvija aktivan rad. Njih ćemo sve više potpomagati, pa pretpostavljamo da će zbog etnobiznisa utemeljene narodnosne samouprave prekinuti s djelovanjem. Izvora ima malo, pa ono treba usredotočiti i uputiti prema legitimnim zajednicama, treba se koncentrirati na njih glede potpore.

Najesen slijedi popis pučanstva, a vi razmišljate da potpomaganje manjina povežete s rezultatima popisa. Zna se da glede toga popis ne daje baš vjerne rezultate. Na posljednjem popisu domalo 16 tisuća žitelja se izjasnilo pripadnikom hrvatske nacionalnosti, a mi koji pripadamo toj zajednici znamo da ih ima mnogo više.

– Treba ostvariti zajedničku kampanju i od strane Vlade i od strane narodnosnih samouprava, narodnosnih civilnih organizacija, od strane matične domovine. Mislim da u 21. stoljeću nitko se ne smije bojati, najvažnije je da to predamo, da ljudima objasnimo da ne trebaju se ničega bojati, naime u Mađarskoj i novi temeljni zakon u širokim razmjerima osigurava temeljna prava nacionalnih manjina, osobna i zajednička prava, u Mađarskoj djeluje uzoran sustav manjinskih samouprava, možda u cijeloj Europi nema tako dobar sustav. Mislim da nam je zadatak da taj sustav razvijemo dalje, odnosno da uspostavimo povjerenje, jer bez povjerenja ništa ne može funkcionirati, ni gospodarstvo ni svakodnevni život. Vrlo je važno da bude povjerenja, da žitelji svakako smiju posvjedočiti svoju nacionalnu pripadnost, ne smije se i ne treba se bojati. Prilikom popisa važno je da na mjestima gdje živi nacionalna manjina, bude i popisivača koji su iz njihovih redova, naime ako osoba govori i na njihovu materinskom jeziku, mnogo je lakša komunikacija, ljudi se više otvaraju. Povjerenje je vrlo važan segment i u tom trenutku.

Donacija splitske Naklade Bošković i književnika Igora Šipića

Vridne knjige za petrovisku Dvojezičnu školu i Hrvatsku katedru u Sambotelu

Još svenek nije kraj onim dobrovoljnim ponudam iz Hrvatske i Austrije ke ciljano želju potpomagati, usavršiti i obogatiti dosad skromnu knjižnicu Odsjeka za kroatistiku u Sambotelu. Kako smo o tom već pisali na studentski poziv su jur dospili paketi knjig u Sambotel od Hrvatskoga štamparskoga društva iz Željezna, zatim od Narodne knjižnice i čitaonice Sisak, od Hrvatskoga memorijalno-dokumentacijskoga centra Domovinskoga rata iz Zagreba, a Udruga Ivana Perkovca ispisala je cijelu akciju prikupljanja knjig. Zahvaljujući svim tim darovateljem dosad, mirno moremo reći, uspjeti smo duplirati dosadašnji knjižni fond sambotelske biblioteke.

Zoran Bošković, u zastupništvu Naklade Bošković i književnik, pjesnik, književni kritičar Igor Šipić su jur većputi pohodili Gradišće i stalni su gosti na Koljnofski književni dani. Splitskomu pjesniku ovo ljeto je i objavljena u Pinkovcu posebna pjesnička zbirka, za ku je služio inspiracijom uprav ov gradišćanski posjet. Prilikom našega boravka u Splitu, Igor Šipić nam je prikdao oko četrdeset knjig iz vlašće knjižnice. U paketu smo našli diče knjige, pjesničke zbirke, znanstvena djela, još i iz njegovoga pera. U Nakladi Bošković smo dostali već od pedeset vridnih djel, prvenstveno iz suvremene književnosti Hrvatske. Popularne diče knjige, objavljene u zadnji ljeti, nam je izabrao peljač Nakladne kuće. Potužio se, kako se je danas teško baviti s prodajom knjig i kako zanemareno zahadjaju neki prodavači, dućani za tržišće posudjenimi knjigami. Postoje i takove knjige ke nakladniku vraćaju najzad iz svakojakih skladišćev tako da više uopće nisu za prodaju. Iz brda lipo složenih knjig mogli smo staviti u naš paket zaistinu vridnu literaturu iz matične nam zemlje. A Krešimir Puklavec iz Karlovca je Katedri još dodatno poslao dvajset knjig. Tako su ponovni dar-paketi, zahvaljujući šoferu Ivanu Baniću dospili u naše Gradišće, i pokidob je dr. Žužana Meršić, profesorica na Odsjeku za kroatistiku savjetovala da se diče knjige razdvoju iz paketa, manji dio poklona je predan Editi Horvat-Pauković, ravnateljici Dvojezične škole u Petrovom Selu, a veći dio je uručen spomenutoj profesorici. Ona je obe-

Sliva Zoran Bošković u društvu prijatelja Igora Šipića

ćala da će po mogućnosti jur i ove najnovije knjige najti studenti na početku školskoga ljeta na polica knjižnice Sveučilišnoga centra Savaria. Ovde moramo još zahvaliti prijevoz knjig iz Šenkovca, bivšemu petroviskomu poglavaru Miklošu Kohutu, što smo skoro i zabili.

Donacija knjig se nastavlja jer drugi gost Koljnofskoga književnoga susreta, književnik, novinar, slikar i fotograf Tomislav Marijan Bilosnić je jur inicirao i u Društvu hrvatskih književnikov u Zadru da se sakupljaju djela članov. On je autor već od sedamdesetak knjig s različitim profilima. Njegova djela, proza, poezija, kritika, feljtoni, i putopisi većputi su jur i nagradjena. Ufamo se da dotični dar-paket isto tako će doputovati iz Zadra, do početka aktualnoga semestra. Svoj septembarski dolazak na Katedru hrvatskoga jezika je već najavio i predsjednik Panonskoga instituta, dr. Robert Hajszan, ki se je nekoliko puta jur obrnuo na znanstveni konferencija, a i prilikom prezentacije Panonskoga ljetopisa u zgradi Sveučilišća. Pravda neće dojt ni ovput s praznimi rukami, nego će sa sobom donesti svih osamnaest izdanj Panonskoga ljetopisa ter i ostale knjige ke su objavljene u minuli ljeti u njegovanju Panonskoga instituta.

Svim darovateljem, našim pomaćem velika hvala!

I ov paket je srično dospio iz Splita u Sambotel

SUBOTICA – Dana 4. kolovoza predstavljena je knjiga dr. sc. Ladislava Heke, docenta Sveučilišta u Segedinu, „Osam stoljeća Hrvatsko-ugarske državne zajednice“, s posebnim osvrtom na Hrvatsko-ugarsku nagodbu. Knjigu su predstavili autor, Dušan Marjanović, predsjednik segedinske Hrvatsko-mađarske kulturne udruge „Andrija Dugonić“, i dr. sc. Slaven Bačić, predsjednik Hrvatskog akademskog društva, koji je bio i organizator ovog događaja.

UMOK – Po informaciji predsjednika Hrvatske manjinske samouprave, Joška Jurinkovića, njevo Kulturno društvo Kajkavci stoji pred gustom programom. Ove subote će folkloriši i tamburaši sudjelovati na trgadbenoj povorki u Balfu (na Bojsi), prikazat će slavonske, ugarske i baranjske tance. 3. septembra, u subotu nastupaju na proslavi desete obljetnice da Niuzaljsko jezero i njegova okolica, med njim i hrvatska naselja Umok i Vedešin, pripadaju Svitskom jerbinstvu. U okviru svetačnosti u Mörbischu zasvirat će tamburaši Kajkavci i vjerojatno i oduševiti publiku s gradišćanskimi i slavonskimi jačkami.

PEČUH – KUD Tanac i Orkestar Vizin 14. kolovoza nastupili su u sklopu programa ovogodišnjeg Festivala Siget. Plesači iz Pečuha nastupili su na prostoru Hungarikum sela prilikom predstavljanja viljanskoga vinorodnog područja. Tema na ovogodišnjem Hungarikum selu bila je berba, običaji vezani uz nju, plesovi i pjesme, raznovrsne izložbe te niz popratnih svakodnevnih sadržaja od 10. do 14. kolovoza. Među ostalima program je osmislio poznati koreograf Zoltán Farkas „Batyú“ s kojim KUD Tanac ima dugogodišnju plodnu suradnju.

Trenutak za pjesmu *Arsen Dedić*

Provincijsko kino

U provincijskom kinu vrijeme kao da stoji tamo su još na cijeni jučerašnji heroji

i nikad neće stići do onih jasnih sala Bergman, Antonioni, filmovi novog vala

U provincijskom kinu loše filmove daju; tamo i danas pravda pobjeđuje na kraju

-Tiho-

Nagrada publike i žirija predstavi „39 stepenica“

Foto: László Tóth

Na Festivalu Glumište pod murvom, održanom u Skradinu, predstava „39 stepenica“ Kazališta Virovitica osvojila je nagradu publike i nagradu žirija kao najbolja predstava, a Jelena Hadži-Manev osvojila je nagradu za najbolju žensku ulogu. Uz to ta je predstava

proglašena najboljom predstavom na 18. Festivalu glumca, a Mladen Kovačić proglašen je za najboljeg mladoga glumca. Predstava „39 stepenica“ predstavlja međunarodnu koprodukciju triju kazališta iz tri grada: Virovitice, Koprivnice i Pečuha.

Ljetna škola hrvatskoga folklor HMI

Od 17. do 28. kolovoza održana je tradicionalna Ljetna škola hrvatskoga folklor Hrvatske matice iseljenika, kao i prethodnih godina, u Biogradu na Moru. Podučavali su se plesovi, nošnje, pjesme i glazbala hrvatskoga panonskoga područja, kojemu pripadaju Turopolje, Bilogora, Moslavina, Posavina, Slavonija, Baranja, te plesovi Hrvata u Mađarskoj, Vojvodini i Bosanskoj Posavini.

Voditelj Škole hrvatskoga folklor ugledni je etnolog i etnokoreolog, prof. Andrija Ivančan. Sviranje tradicijskih glazbala hrvatskoga panonskog područja podučavao je Stjepan Večković, a tamburaškim orkestrom Škole ravnao Dražen Šoić, te kao gost predavač maestro Siniša Leopold. Uz njih su tijekom Škole predavali vrsni stručnjaci i istraživači hrvatskoga folklor: Slavica Moslavac, Nenad Sudar, Ratko Poznić, Miroslav Šilić, Mišo Šarošac, Josip Forjan, Kristina Benko Markovica i Goran Knežević uza suradnju glazbenog korepetitora Antuna Kotteka. Mišo Šarošac predavao je plesove Hrvata u Mađarskoj.

Polaznici ovogodišnje Ljetne škole hrvatskoga folklor bili su iz Austrije, Čilea, Sjedinjenih Američkih Država, Njemačke, Mađarske, Slovačke, Srbije (Vojvodine) i cijele Hrvatske. Na kraju Ljetne škole hrvatskoga folklor održan je završni koncert na kojem su svi polaznici, plesači i svirači pokazali što su naučili i uvježbali tijekom dvanaest dana boravka u Biogradu.

(S. Š.)

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Slabiji od sudbine

U tzv. bošnjačkoj četvrti grada Pečuha bilo je i nekoliko hrvatskih privatnih škola u kojima su djevojčice učile čitati i moliti na materinskom jeziku. Takva privatna škola bila je npr. škola Kate Bregotine.

Nacionalni sastav pučanstva u 19. stoljeću bio je veoma zanimljiv. Npr., 1828. godine 46 posto žitelja grada Mohača bijahu Hrvati-Šokci i Srbi, a 44 posto Mađari. Godine 1844. u gradsko vijeće izabrani su: Stipan Kunovski, Antun Bubreg, Stipan Šomodvarac, Tuno Bošnjak, Marko Kešić, Stipan Ivanac, Stipan Balatinac i Mirko Prebendar.

Zanimljiva su izvješća povjerenika mađarske Vlade Margitajja, koji je 1920-ih godina u više navrata posjetio ona baranjska sela u kojima su živjeli Hrvati i Srbi. Na tim svojim putovanjima uspio je uvjeriti Šokce da je dovoljno ako njihova djeca znaju hrvatski pisati, čitati i moliti se. Dao je ponovo tiskati bunjevačke i šokačke knjige, a za najveći grijeh smatralo se ako se u školi učilo iz zagrebačkih udžbenika. Sustavno je radio na tome da Šokci „u duši i jeziku“ postanu dobri Mađari. Kada su Šokci u Birjanu zahtijevali novine na materinskom jeziku, on im je obećao list, ali je rekao da to ne mogu biti hrvatske već šokačke novine.

Materinski jezik pripadnika naše nacionalne manjine neko je vrijeme služio kao „pomoćni“, dopunski jezik. Hrvatski jezik bio je „pomoćni“ u školama sljedećih sela: Ata, Đulber, Kukin, Šarloš, Mohač, Minjorod, Veliki Kozar, Nijemet, Pečudvard, Salanta, Semelj, Sukid i Vršenda. Bilo je to prije Drugog svjetskog rata. Ipak, usprkos svemu, naš materinski jezik živi još i danas.

S. F.

(Hrvatski glasnik, 2001/5)

Prvopričesnici u Potonji

(fotografiju je Hrvatskom glasniku dostavila
Ruža Kovač Sebešćen iz Dombola)

Šibenski biskup mons. Ante Ivas održao je i prigodnu propovijed

„U ovom domu je živio i stvarao za svoj / „mili, dragi, nikad nezaboravljeni rod” / duhovni vođa i preporoditelj / svih podunavskih Hrvata / biskup Ivan Antunović. / Ovo obilježje podižu u povodu 125. obljetnice / njegovog biskupskog imenovanja / 8. svibnja 2001. godine / zahvalni bački Hrvati.” – stoji na spomen-ploči koja je prije deset godina, na poticaj već pokojnog mr. Lazara Ivana Krmpotića, đurđinskog župnika, velikog poštovatelja i istraživača njegova života i djela, a uz pomoć tadašnjega generalnog konzula Republike Hrvatske u Pečuhu dr. Zvonimira Marića, postavljena na nekadašnjoj kanoničkoj kuriji, danas Nadbiskupskoj riznici i zbirci likovnih umjetnosti. Istim povodom objelodanjeno je i djelo „Život i rad biskupa Ivana Antunovića, narodnog preporoditelja autora dr. Matije Evetovića, te njegovo najveće djelo „Razprava o podunavskih i potisanskim Bunjevcima i Šokcima u pogledu narodnom, vjerskom, umnom, građanskom i gospodarskom”, najvrednija knjiga podunavskih Hrvata u 19. stoljeću.

Misno slavlje predvodio je mons. Ante Ivas, šibenski biskup, suslužili svećenici gosti i župnici hrvatskih naselja

Županijski hrvatski dan u Kalači

Prisjećanje na biskupa Ivana Antunovića, preporoditelja podunavskih Hrvata

U organizaciji gradske Hrvatske manjinske samouprave, 21. kolovoza u Kalači je priređen već tradicionalni Spomen-dan biskupa Ivana Antunovića (1815–1888), prosvjetitelja i preporoditelja bačkih Hrvata.

Dio uzvanika na kulturnom programu

Zahvalni bački Hrvati od tada svake godine okupljaju se u Kalači kako bi se misnim slavljem, kulturnim programom, prisjećanjem kod spomen-ploče, druženjem i svojevrsnom veselicom prisjetili velikog preporoditelja bunjevačkih, šokačkih i rackih Hrvata, koji nas je zadužio svojim životom i djelom. Svojim utemeljenjem, domaćinom i organizatorom priredbe postala je Hrvatska manjinska samouprava grada Kalače pod vodstvom predsjednika Bariše Dudaša, koja iz godine u godinu uspješno okuplja bačke Hrvate u središtu nadbiskupije i kalačkoj katedrali.

Županijski susret, koji od početka okuplja pripadnike hrvatske zajednice iz gotovo svih naših bačkih naselja, i ove je godine počeo u ranim popodnevним satima posjetom nadbiskupskoj knjižnici, koja čuva bogatu zbirku djela neprocjenjive vrijednosti. Bačkim se Hrvatima ove godine pridružila i skupina hodočasnika iz Drniša i s Visovca, pod vodstvom visovačkoga gvardijana fra Mate Gverića, koja je tijekom prošloga vikenda boravila u posjetu Dušniku.

Prigodni kulturni program na otvorenome, u dvorištu kulturnog središta u Ulici Svetog Stjepana kralja 2–4, ove godine obilježile su folklorne skupine iz obližnjeg Dušnoka, kako reče voditeljica programa Vesna Velin, iz susjedstva. Program su otvorile članice Izvornoga pjevačkog zbora iz Dušnoka s

jednom novoskladanom i s dvije dalmatinske klapske pjesme, u pratnji Stipana Krekića. Dušnočko kulturno-umjetničko društvo koje broji 150-ak članova okupljenih u raznim sekcijama, ovaj put predstavilo se s pjevačkim zborom i plesnom skupinom «Biser», te prikazalo splet slavonskih plesova. Orkestar «Zabavna industrija», ovaj put u tamburaškom sastavu, izveo je nekoliko bunjevačkohrvatskih melodija i pjesama. Duet Silvija Varga i Estera Pap ponovno je oduševio svojim izvođenjem izvornih rackohrvatskih pjesama. Na kraju se predstavila i Omladinska plesna grupa «Dušeni» prikazujući slavonske žetvene običaje, uz pjevanje pjevačkoga zbora «Biser».

Prvi put bački Hrvati nisu se mogli okupiti u kalačkoj katedrali koja je zatvorena zbog otpadanja dijelova stropa, nastalog uslijed radova na vanjskoj obnovi krova. Tako se, umjesto u kalačkoj katedrali, prije mise krunica molila u crkvi Svetoga Josipa, kraj samostana časnih sestara. Misno slavlje predvodio je mons. Ante Ivas, šibenski biskup, a s njime su suslužili župnici hrvatskih naselja i gosti svećenici: mons dr. Andrija Kopilović i fra Ivan Holetić iz Subotice, visovački

Vjernici u crkvi Svetog Josipa

*Prisjećanje na biskupa Ivana Antunovića
kod spomen-ploče postavljene u njegovu čast*

gardijan fra Mate Gverić, santovački župnik Imre Polyák, ujedno nadbiskupski namjesnik za narodnosti. Kao i svake godine misa je uljepšana pjevanjem santovačkog crkvenog zbora u pratnji župnoga kantora Zsolta Siróka.

Svojom nazočnošću kalačko slavlje uveličali su predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, treća konzulica Katja Bakija, dopredsjednica HDS-a Angela Šokac Marković, dopredsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Stipan Šibalin, te nekoliko predsjednika hrvatskih samouprava.

Na početku mise uime nadbiskupa dr. Balázsa Bábela, koji se ispričao što zbog drugih obveza ne može nazočiti, šibenskog biskupa mons. Antu Ivasa srdačno je pozdravio kanonik Ernő Fülöp, župnik kalačke katedrale, kancelar nadbiskupskog ureda, i zahvalio mu se što se odazvao pozivu, te mu poželio ugodan boravak u Kalači među bačkim Hrvatima.

Mons. dr. Ante Ivas, biskup šibenski, koji je zahvalio na pozivu izražavajući zadovoljstvo što može slaviti zajedno s bačkim Hrvatima u Mađarskoj, naglasio je da nas povezuju zajednički korijeni, te da se od prvog trenutka u

Kalači osjeća kao doma. Naš je narod na poseban način odan Gospi, i upravo zahvaljujući toj majčinskoj skrbi, hrvatski narod sačuvao je svoj identitet, očuvao svoje zajedništvo – reče šibenski biskup mons Ante Ivas.

U duhu riječi Evanđelja po Mateju, koje se po liturgiji čitaju 21. nedjelje kroz godinu, u svojoj nadahnutoj prigodnoj propovijedi mons. Ante Ivas, između ostalog tražeći odgovor na pitanje tko sam ja, tko smo mi, reče kako najprije moramo upoznati sebe jer najstrašnije je kada ne poznajemo sebe, kada izgubimo svoje ja, svoju samosvojnost, jezik, kulturu i tradicije, stoga je okupljene bačke Hrvate pozvao na očuvanje svoga identiteta. Osvrnuvši se ukratko na život i rad Ivana

Antunovića, mons. Ante Ivas istaknuo je njegov uzorni prosvjetiteljski, preporoditeljski, ali jednako tako i socijalni rad, koji je skrbeći za svoj narod, školovanjem i materijalnim podupiranjem djece i mladeži učinio mnogo za svoj narod. Kako uz ostalo reče biskup, Ivan Antunović svojim životom i djelom bio je i ostao putokazom za nas.

Nakon mise sudionici su se već po običaju okupili kod spomen-ploče biskupa Ivana Antunovića, gdje su u znak sjećanja i poštovanja položili vijence. Svečanost je uljepšana i prigodnim kulturnim programom u kojem su sudjelovali Orkestar „Vizin”, Pjevački zbor „Biser” iz Dušnoka i Muški pjevački zbor iz Kalače s uglazbljenom pjesmom Ivanu Antunoviću u čast.

Prigodnim govorom na život i djelo biskupa Antunovića ove godine osvrnuo se Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave.

Okupljeno mnoštvo u pratnji tamburaša pečuskog Orkestra „Vizin” uputilo se u obližnje kulturno središte gdje je priredjen domjenak za sve sudionike i goste kalačkog susreta, koji je završio pučkom veselicom i plesnom zabavom. Za dobro raspoloženje pobrinuli su se Orkestar „Vizin” i gosti iz Hrvatske, pa su pjesma i ples potrajali duboko u noć.

Tekst i slika: S. B.

Orkestar „Zabavna industrija” iz Dušnoka

Okupljeni sudionici iz Bačke i gosti iz Hrvatske

Izvorna pjevačka skupina iz Dušnoka

KUD „Dušenici” iz Dušnoka

Poziv

Ministarstvo kulture objavljuje Javni poziv za dodjelu potpora za poticanje književnoga stvaralaštva u 2012. godini. (Rok: 15. rujna 2011). Prijavnica – <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=6875>

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske na temelju članka 9. Zakona o financiranju javnih potreba u kulturi („Narodne novine“ br. 47/90, 27/93 i 38/09) i članaka 2, 3, 4. i 5. Pravilnika o izboru i utvrđivanju programa javnih potreba u kulturi („Narodne novine“, br. 137/08, 57/09 i 62/09) objavljuje Javni poziv za dodjelu potpora za poticanje književnoga stvaralaštva u 2012. godini.

1. Ministarstvo kulture dodjeljivat će potpore autorima za: književno-umjetnički rad, prijevode na hrvatski jezik djela koja predstavljaju opća kulturna dostignuća, književnopovijesni rad na pripremi sabranih, odabranih i kritičkih izdanja djela hrvatskih autora. Potpora se neće dodjeljivati autorima za publicistička i stručna djela te za pripremu znanstvenih radova.

2. Pravo podnošenja ponuda na Javni poziv imaju fizičke osobe, državljani Republike Hrvatske.

3. Dodjeljivat će se do: četiri godišnje potpore u iznosu od 84.000 kn bruto; šest polugodišnjih potpora u iznosu od 42.000 kn bruto; 15 tromjesečnih potpora u iznosu od 21.000 kn bruto. Potpore će se isplaćivati autorima u mjesečnim obrocima od 7.000 kn bruto. Nakon korištenja potpore autori se nemaju pravo tri godine prijaviti na Javni poziv za poticanje književnoga stvaralaštva.

4. Uz prijavnicu, kratki životopis i bibliografiju, autori su dužni dostaviti detaljan opis projekta – sinopsis, ogleđni arak te prijedlog plana realizacije. Potrebno je dostaviti dvije recenzije prijavljenoga autorskog projekta. Recenzenti moraju biti ugledni stručnjaci za pojedino područje, i to književni kritičar ili teoretičar, urednik ili izdavač.

5. Sve u roku pristigle ponude s potpunom dokumentacijom razmotrit će posebno formirano povjerenstvo te uputiti prijedlog ministru kulture koji će donijeti odluku o dodjeli potpora autorima. S korisnikom potpore za poticanje književnoga stvaralaštva sklopit će se ugovor kojim će se urediti prava i obveze autora i Ministarstva.

6. Ponude sa svom traženom dokumentacijom mogu se poslati poštom ili osobno predati u Ministarstvu kulture, Zagreb, Runjaninova 2. Prijavnice se mogu dobiti u Ministarstvu kulture i na internetskoj adresi www.min-kulture.hr. Nepotpune ponude neće biti razmatrane. Priložena dokumentacija neće se vraćati podnositeljima, ali ju je moguće preuzeti u Ministarstvu kulture do kraja godine.

7. Ponude na ovaj javni poziv mogu se podnijeti od dana objave do 15. rujna 2011. godine.

Zagreb, 1. srpnja 2011.

Klasa: 612-10/11-05/0001

Urbroj: 532-07-01/2-11-01

XVIII. Grahijada u Mohaču

Grah na tradicionalni, šokački način u zemljanim loncima okupio mnoštvo Mohačana i njihovih gostiju

U organizaciji Šokačke čitaonice, 6. kolovoza ove godine u Mohaču je priređena već tradicionalna Grahijada, koja je pokrenuta prije osamnaest godina na poticaj članstva šokačke udruge. Svojevremeno nitko nije ni slutio da će Grahijada izrasti u veliku gradsku gastronomsko-kulturnu priredbu. Zahvaljujući nesebičnom zalaganju vodstva Čitaonice i skupine ljudi, ona je danas postala prepoznatljivom šokačkom priredbom.

Svečanim paljenjem vatre u Táncsicsevoj ulici ispred Čitaonične zgrade, oko 14 sati priredbu su zajedno otvorili bilježnica grada Mirella Kovács i treća konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, odgovorna za kulturu Katja Bakija. Time je otpočelo kuhanje graha na tradicionalni, šokački način u zemljanim loncima, na koje je ove godine prijavljeno još više sudionika nego lani. Odaziv sudionika bio je iznad svih očekivanja. Kako nam je potvrdio predsjednik Čitaonice Đuro Jakšić, grah se kuhao u 261 zemljanom loncu, a prijavljeno je oko

1400 sudionika. Procjenjuje se da se ukupno okupilo dvostruko više posjetitelja, preko tri tisuće ljudi.

Nakon otvorenja, za dobro raspoloženje pobrinuo se domaći orkestar „Šokadija“, koji je na otvorenoj pozornici postavljenoj nasuprot Čitaoničnoj zgradi tijekom popodneva zabavljao okupljene, a nakon večere krenuo u obilazak stolova i prijateljskih društava. U 16 sati prigodni kulturni program prikazao je KUD „Zora“, nakon čega je uslijedila plesaćnica pod vodstvom Stipana Darašca i članova kulturno-umjetničkog društva. Nakon završetka kuhanja, od 18 sati počela je večera, koja ni ove godine nije prošla bez dobre kapljice vina, pjesme i plesa, a od 20 sati okupljene je na otvorenom ispred zgrade Šokačke čitaonice zabavljao Orkestar „Juice“.

Mohačka priredba dobar je primjer kako tradicija i u naše vrijeme može privući mnoštvo ljudi, koji su željni dobre zabave, uz dužno poštovanje baštine svojih predaka.

S. B.

S fotoaparatom po murskome području

Osnovnoobrazovno središte Nikole Zrinskog u Keresturu preko ljeta i ove je godine organiziralo svoje tradicionalne tabore: nogometni, čitalački i tabor spretnih ruku. Na njezin poticaj, te u organiziranju mjesne Zaklade za prosvjetu i Ribolovnog društva prvi put je ostvaren tabor za ljubitelje prirode i fotografiranja. Još u travnju ove godine u Keresturu je utemeljen Foto i video klub, za voditeljicu kojega izabrana je Eržebet Kovač Deak, voditeljica doma kulture. Ona je bila voditeljica Fototabora „Mura i njezin okoliš“.

Cilj u srpnju organiziranoga tabora bio je upoznavanje prirodnih ljepota pomurskoga područja, usvajanje načina fotografiranja u prirodi, izradba slika i videosnimaka o prirodi te ispunjavanje slobodnog vremena vrijednim sadržajima: kuhanjem, pecanjem, športom, igrom.

Zbog više razloga vrijedan je tabor takve vrste u kojem je bilo sudionika od djece, mladeži do odraslih. Taboraši su se na razna mjesta vozili biciklima, mnogo boravili na svježem zraku, pripadnici raznih naraštaja međusobno su se približili, izrađene su snimke o području. Svakog je dana posjećen neki dio tog područja: prvoga dana obala Mure blizu

Kerestura, drugi dan brda u Belezni, treći dan šuma i okolica lovačke kuće, četvrti dan Legradska gora, a peti dan Mura kod Mlinaraca i Serdahela.

Petodnevni tabor posjetili su i gosti koji su održali kratka predavanja i zanimanja: Atila Ninčić, podučavatelj karatea, Stjepan Šanta, šumar, i Lajoš Pavlic, načelnik.

Pri zatvaranju tabora pregledana je snimljena građa, izabrane su najbolje snimke od kojih će se najesen prirediti izložba u domu kulture. Prethodno iz te izložbene građe pripućujemo nekoliko snimaka naših budućih fotografa.

Foto:
Eržebet Kovač Deak

Beta

Danijel Kiškovači – Kamo teče?

Fanni Budai – I na nebu i na zemli

Dorina Rulek – Klet

Mate Gerenčer – Pijte, brate

Dominik Deak – Krap na suhem

Šoma Vadas – Našla je pota

SLATINA – U okviru programa obilježavanja 714 godina postojanja (1297–2011) Slatine i Dana grada Slatine, koji se odvijaju od 25. kolovoza do 1. rujna, 28. kolovoza, u nedjelju, na gradskom Trgu Sv. Josipa (kod vodoskoka), s početkom u 15 sati među ostalima nastupa KUD „Martince“ i Ženski pjevački zbor „Korjeni“ iz Martinaca, uz KUD „Dika“ & Prijatelji, FS „Metla“ iz slovenskog Miklavža pri Ormožu te IFG „Sloga“ iz Guča Gore u Bosni i Hercegovini.

VRŠENDA – U organizaciji Hrvatske samouprave te Vjerske i kulturne udruge šokačkih Hrvata, 28. kolovoza priređuje se ovogodišnje „Šokačko sijelo“ koje je u znaku susreta crkvenih zborova i hrvatskoga folklor. Sijelo počinje misom na hrvatskom jeziku, koju će služiti Gabriel Barić u stoljetnoj vršendskoj crkvi, s početkom u 14 sati. Potom slijedi program susreta crkvenih zborova. Sudjeluju: Pjevački zbor iz Dušnoka, Pjevački zbor iz Kozara, Crkveni zbor iz Batine (Hrvatska), Pjevački zbor iz Vršende, Pjevački zbor Augusta Šenoe iz Pečuha. Nakon susreta zborova, s početkom u 16 sati slijedi nastup KUD-a Tanac iz Pečuha, u crkvenom dvorištu. Priredba se ostvaruje s potporom Ministarstva javne uprave i pravosuđa, Hrvatske samouprave Baranjske županije, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu.

GRADIŠĆE, CELJE – Pod peljanjem Štefana Dumovića, farnika Hrvatskoga Židana i Šandora Petkovića, rutiniranoga hodočasnika i glavnoga organizatora shodišća najveće gradišćanske grupe 24. augustuša, u srijedu znova je krenula masa vjernikov iz gradišćanskih sel prema Marijinom svetišću u Štajersko. Hodočasnici različite generacije za četire dane će napraviti put od 160 km, da bi 27. augustuša, u subotu u okviru svete maše i procesije skupa svečevali s ostalimi Gradišćanskimi Hrvati iz raznih djela Austrije i Slovačke. Kako je poznato, kip Putujuće Celjanske Marije pol ljeta je boravio u Bizonji, a ovom prilikom će ga prikazati u celjanskoj katedrali u nedjelju hodočasnici iz Stinjakov ki jur već od dvisto ljet hodočastu pred oltar Majke Božje Celjanske.

MOHAČ – Kako nas je obavijestio predsjednik Stipan Filaković, 22. kolovoza u prostorijama Šokačke čitaonice održana je sjednica Hrvatske samouprave grada Mohača. Nakon ljetnog odmora, prisjetili su se nedavno preminulog dr. Đure Šarošca, a bilo je riječi i o uspješno osvojenoj potpori putem natječaja, te programima idućeg razdoblja.

PEČUH – Proslava Dana grada Pečuha priređuje se 1. rujna. Na ovogodišnjoj proslavi u tamošnjem Narodnom kazalištu između ostalih nastupit će i Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe iz Pečuha.

Godišnji obračun u salantskome dioničarskom društvu

Selo Salanta i čitava okolica poljoprivredno je područje, oduvijek su se stanovnici ovoga kraja bavili obradom oranica i u nešto manjoj mjeri uzgojem stoke. Zemlja je plodna, u vrijednosti od 25–30 zlatnih kruna. I danas se uglavnom obrađuju zemljišta i oranice koji su većinom u sastavu Dioničarskog društva Salanta. Radi se suvremenim metodama i strojevima uz primjerenu stručnu pozadinu, tako da Društvo uspješno posluje, što je i zaključeno na nedavno održanoj skupštini dioničara. Dioničarsko društvo Salanta najznatnija je gospodarska jedinica i u naselju i široj okolici premda je broj zaposlenih u odnosu na prije dvadesetak godina i tadašnju veliku „zadrugu“ malen.

Dioničarsko društvo ne bavi se uzgojem stoke, ukinuto je peradarstvo, ostala je tek farma svinja za deset tisuća svinja, koja se i danas razvija. Iz nekadašnje zadruge svojevremeno su se neki manji poduzetnici osamostalili, neki su uzeli zemlju i sami je obrađuju ili sami uzgajaju stoku.

Predsjednik Nadzornog odbora Dioničarskog društva Salante je Božo Štivić, kojega smo sreli na ručku dioničara u salantskom Restoranu Marica, dana kada je održan godišnji obračun za 2010. godinu i sastanak dioničara. Dioničarsko društvo čini 110 dioničara, a njime upravlja Direktorski savjet od sedam osoba, ravnatelj Društva je agronom László Kiss. Na godišnjem obračunu podnosi se izvješće o prošlogodišnjem radu, ulaganjima i dobiti. Društvo, kaže nam Božo Štivić, dobro napreduje, u 2010. godini ostvarili smo čisti prihod od 140 milijuna forinti, što govori samo za sebe, a sveukupni godišnji prihod bio je milijarda i 500 milijuna forinti. Obradujemo 3 900 hektara oranica. Sijemo kukuruz, pšenicu, ozimi ječam, suncokret i uljanu repicu. U zadruzi danas radi 84 radnika, oni su ujedno i dioničari, a dioničari su uz njih još 25 umirovljenika.

Po veličini zemljišta koje se obrađuje to je u srednjoj kategoriji sličnih društava, a po prihodima salantsko Dioničarsko društvo bolje je od prosjeka. Među dioničarima ima stanovnika desetak sela čija je zemlja u sklopu Dioničarskog društva, od Salante do Turona (Turony), Bapca (Babarczölös), Bišire (Bisse), Boština (Bosta), Szilvása, Nijemeta, Garije (Garé), Szave... Nadzorni odbor Dioničarskog društva čini pet osoba koje biraju dioničari na pet godina. I Direktorski savjet koji upravlja tvrtkom (čini ga sedam osoba), također se bira na rok od pet godina. Salantski „zadrugari“ i danas njeguju dobre veze s poljoprivrednim kombinatom iz Lovasa, mjesta na nekoliko kilometara od Vukovara. Česti su međusobni posjeti i stručna usavršavanja. Te su veze započele 1965. godine, a Salancani su, sjeća se Božo Štivić, prvi put posjetili Lovas u svibnju 1966. godine. Nekad su se radnici međusobno posjećivali, išli na izlet jedni drugima, organizirala su se masovna druženja. Drugo vrijeme,

Božo Štivić u društvu predsjednika salantske Hrvatske samouprave Mije Štandovara

drugi običaji. Danas su veze ostale na razini stručnjaka i voditelja, agronoma, razmjenjuju se iskustva i predstavljanja proizvodnje i dostignuća u njoj. Jedan takav susret bio je 2. lipnja u Lovasu gdje se prikazala jedna vrsta pšeničnog sjemena. Stanovništvo u Salanti nekad su u 95% činili Hrvati, bilo je tek nekoliko mađarskih i njemačkih obitelji, kaže mi Božo Štivić, umirovljeni agronom Dioničarskog društva Salanta. Danas nas ima oko 50% od ukupnoga broja stanovnika.

Inženjer zaštite bilja Božo Štivić diplomirao je u Keszthelyu i 17. prosinca 1960. godine zaposlio se u salantskoj zadruzi, gdje je radio 41 godinu. Još i danas je aktivan. Najstariji je danas djelatnik tvrtke. U zadruzi ima 15 hektara zemlje, a kod kuće iz hobija obrađuje manji vinograd. Dioničarima se isplaćuje prosjek od 18,5 zlatnih kruna za njihovu zemlju.

Danas u tvrtki nema inženjera i agronoma Hrvata. Kada govorimo o plasmanu poljoprivrednih proizvoda, moj sugovornik veli kako se dobra roba može dobro prodati, a prošlogodišnje i ovogodišnje cijene nisu loše, ali nikada se ne zna kako će biti. Nažalost, ovogodišnji urod, barem na salantskoj zemlji, neće biti tako dobar. Velika je suša, od siječnja do svibnja jedva je padalo oborina, tek 60 milimetara, kaže mi moj sugovornik.

Branka Pavić Blažetin

„Pulumisec – puni misec“

Otvorena historijska programska serija u Kisegu

Bitka na kiseškom Glavnom trgu

Šandor Petković u ulogi Nikole Jurišića, peti put čuva uspješno Kisešku tvrđavu

Kiseška historijska igra – kojom se organizatori spominjaju na opsadu Turkov od 1532. ljeta – otvorena je s napadnim igrama od 5. do 7. augusta. Člani HMS-a u Kisegu sa svojim podupirači i pomagači tajedne dugo su se i ljetos pripremali na ovaj događaj. Pod peljačtvom Katice Schneider žene su krojile i šile mušku i žensku opravu za hrvatske branitelje. Načinjale su igračke i igre koje spominjaju najmanje na muslimansku dob. Od sebe je razumljivo da i hrvatski kapetan Nikola Jurišić nosi njihovu „povijesnu kreaciju“. U ovoj ulogi već peti put se je uspješno predstavio Šandor Petković, predsjednik HMS-a u Kisegu. Na savjetovanju Opsadnoga vijeća 5. augusta batrio i zvaio je svoje građane i seljake na ovu veliku manifestaciju. Da i volja dojde na vrhunce zato je navečer odgovorna bila prisička grupa „Zviranjak“. Plesačnica je trajala do kasne noći, kada su skupa kolo tancali s Kisežani još i Undanci. Ljetos zbog rekonstrukcije Jurišićevoga trga i tvrđave, turski napad je „premešćen“ na druga mjesta. Glavni trg, parkirališta i centarne ulice ovoga baroknoga gradića su nudile teren za ljetošnje

Svenek vesele i vješte pomagačice kiseških braniteljev

napadne dane. Kiseški hrvatski branitelji ove povijesne igre subotu u skupnoj povorki sa svojom narodnom i povijesnom nošnjom i hrvatskim jačkama su začarali publiku. Kasnije u turskom napadu na Glavnom trgu u bitki pokazali su i svoju hrabrost i šikanost.

Šara programska paleta čeka zainteresirane (izložbe, koncerti, športska natjecanja, turski filmovi, hrvatska večer...) sve do 30. augusta u Kisegu, u peti put organiziranoj povijesnoj programskoj seriji „Pulumisec – puni misec“.

- Marija Fülöp Huljev -

Kiseška hrvatska četa po izvojevanju pobjedi

Zbogom, Franjo!

Po dužičkoj i teškoj bolesti je 14. augusta umro Franjo Krizmanić, u 74. ljetu svojega života. Bio je važno lice undanskoga kulturnoga žitka. Utemeljitelj je tamburaške glazbe u svojem rodnom selu, na Undi. Sprvoga igra na instrumentu kojega je skupaspravio njegov otac, tetac Francjin (po zanimanju stolar), a kasnije Franjo i sam načinja tambure. Njegovo djelovanje sve poznatije nastaje u okolni hrvatski seli. Prvenstveno djela za undansku dicu ka pokazu interes za ovo glazbalo. Prve note na tamburi isto im on pokaže, i pomalo izraste oko njega cijeli naraščaj sviračev. Imenovao je je „Veselim Gradišćancem“, ko ime i dan-danas nosi undansko kulturno društvo.

Franjo Krizmanić polako je otpustio svoju „dicu“ da letu na svoje izabrane muzičke vale. Stručno peljanje tamburaške grupe prikzame Djurdjica Balog, kćer pokojnoga undanskoga harmonikaša Djure Baloga. Duga ljeta još Franjo Krizmanić podučava i vježba najmladje, ovako osigurava podmladak undanske tamburaške grupe. Ova „muzička obitelj“ je skupa živila i u svakidašnjem žitku. Franjo je redovito poiskao familije svojih učenikov i na Božić, i na Novo ljetu, i na Vazam da im čestita i sve dobro želji. To su bili trenutki razgovora i planiranja.

Bio je čovik ki je ljubav dao, bio je čovik ki je ljubav i dostao. Dobio je zahvalnice i povelje za svoje djelo, ali plamenkaste diče oči, zahvalne roditeljske riči i uspješni nastupi undanskih tamburašov bili su za njega najveći dar.

Na pokopu Franje Krizmanića, 17. augusta otpodne u 15 ura, zbogom su mu dali svi ki su ga cijenili, poštivali i vilili. Veliko mnoštvo ljudi je došlo na sprohod: žena, rođjaki, prijatelji, nekadašnji suradniki, seoski ljudi ne samo iz Unde nego i iz cijele naše okolice.

Farnik Štefan Dumović se je oprostio od pokojnoga. Štefan Kolosar, predsjednik HMS-a u Undi, zahvalio je njegovo djelovanje. Oprostaj intimno muzički je oblikovala tamburaška grupa „Veseli Gradišćanci“, ka je ovom prilikom povećana bila s negdašnjimi svirači i sa člani drugih društav, od Kisega kroz Bika sve do Koljnofa. U ime tamburašov je peljačica Djurdjica Balog dala zbogom tecu Franji. Bijelu ružu i jednu tamburu je položila za uspomenu na les. Neka mu ljubljeni instrument i na nebeskom putu polakšinu da. Zbogom, Franjo! Daj tihu muzičku pratnju za sve naše pokojne!

Marija Fülöp Huljev
Foto: Timea Horvat

POZIVNICA

Hrvatska državna samouprava
srdačno Vas poziva na

III. Metodičku konferenciju
koja će se održati u Pečuhu

29–30. kolovoza 2011. godine
s početkom u 11⁰⁰ sati

(Adresa: Prosvjetni centar „MK“ Pečuh,
Szigeti út 97)

PROGRAM

29. kolovoza 2011. (1. dan)

10³⁰ Pristizanje sudionika, registracija

11 SVEČANO OTVORENJE

Pozdravni govori:

Ravnatelj škole "MK" Gabor Györfvári

Predsjednik HDS-a Mišo Hepp

11³⁰ PLENARNA PREDAVANJA

Gabor Györfvári: Obrazovna koncepcija
HDS-a i mogućnosti „razvijanja u dvojezičnosti“

Dóra Ulrik: Jezična pripravnost Mađarske
– metoda materinskog jezika ili stranog?

Dr. Ernest Barić: Kako pripremiti učenike
za jezični ispit

Judit Márton: „Tuzemno ili inozemno“ –
ponuda usavršavanja, baranjski
Pedagoški zavod

RAZGOVORI U SEKCIJAMA

1 Vrtić

2 Osnovna škola – gdje se jezik predaje
kao predmet

3 Osnovna škola – dvojezična

4 Gimnazija

2. dan

9⁰⁰ PLENARNA PREDAVANJA

Vinko Filipović, Tihana Radojčić:

Agencija za odgoj i obrazovanje i mogućnosti
usavršavanja u Hrvatskoj

Dr. Edit Takács: Udžbenici i radne bilježnice
u „digitalnome svijetu“

Ibolya Hock: Nastava narodopisa –
samostalno i integralno

Márta Zsember Gyurcsi: Vrtić na koji
gradi osnovna škola

Stjepan Blažetin: Hrvatska književnost u
udžbenicima

RAZGOVORI U SEKCIJAMA

1 Vrtić

2 Osnovna škola – gdje se jezik predaje
kao predmet

3 Osnovna škola – dvojezična

4 Gimnazija

Pozivnica

Folklorni festival kre Mure – zlevanka, vino i tambure

Iz toploga srca pozivamo Vas na VI. Sumartonski festival zlevanke, vina i tambure.

26. kolovoza 2011. (petak)

Naše popevke i plesovi uz Muru – folklorna večer

20.00 – 22.00 Folklorna večer s mađarskim i hrvatskim skupinama
22.00 Večera, plesačnica

27. kolovoza 2011. (subota)

Festival zlevanke, vina i tambure

13.00 – 14.00 Pristizanje gostiju u seoski dom
14.00 – 14.45 Povorka po ulicama
14.45 – 15.00 Svečano otvaranje
15.00 – 15.30 Puhački orkestar i mažoretkinje KUD-a Sumarton
15.30 – 21.00 Nastup tamburaških sastava, plesnih skupina
21.00 Koncert, zabava

Za cijenjene goste nudimo cjelodnevno predstavljanje gastronomskih specijaliteta,
kušanje jela i vina.

Organizator zadržava pravo izmjene programa. Informacije na broju: 0036-30-484-9524.

ŠELJIN – Poveće izaslanstvo toga grada, među njima i predsjednik Hrvatske samouprave Šandor Matoric, 27–28. kolovoza putuju u slovenski gradić Moravske Toplice, naselje u Pomurju s oko 700 stanovnika i središte istoimene općine u sjevernoj Sloveniji, sedam kilometara sjeverno od Murske Sobote. Općina na granici s Mađarskom i s 13 milijuna eura godišnjeg proračuna proteže se na 144 kilometara četvorna i ima čak 28 sela u kojima živi oko 6.500 stanovnika (6.000 Slovenaca i 500 Mađara). Od tri osnove škole jedna je dvojezična, slovensko-mađarska. Katolika ima 60 posto, a protestanata, odnosno evangelista 40 posto. Posjet je nastavak projekta Europske komisije "IC-UC – Inter Cultural Unity of Citizens". Program „Europa za građane“ ostvaruje nositelj grad Biograd na Moru sa svojim gradovima prijateljima: Moravskim Toplicama, Grubišnim Poljem, Šeljnom i Bad Ischleom iz Austrije. Cilj je projekta poboljšati suradnju i povezivanje zbratimljenih gradova preko promicanje interkulturalnog dijaloga te isticanje raznolikosti i jedinstva Europe. Spomenuti su se gradovi početkom lipnja predstavili u Biogradu na šestom Festivalu izvorne hrane, pod nazivom „Dugi svehrvatski eno-eko-gastro-etno stol“ – spojimo zeleno i plavo 2011. Od 27. do 28. kolovoza u Moravskim Toplicama održava se smotra folklor zbratimljenih gradova te stručni skup predstavnika OCD-a, JLS-a i predstavnika u turizmu na temu „Uloga folklornih društava u prezentaciji zajedništva i raznolikosti gradova pobratima“. Nastupit će među ostalima i KUD „Biseri Drave“ iz Starina, te Pjevački zbor iz Šeljina, a kuharsko će umijeće pokazati i ovoga puta družina kuhara, na čelu s vrsnim Šandorom Matoricem. Nastavak projekta je od 19. do 20. studenog u Grubišnom Polju prikazom folklor gradova pobratima na devetom „Sajmu sira“ te organiziranjem završne konferencije projekta koja uključuje prikaz ranijih zbivanja te konferenciju za tisak. Partneri na projektu (koji traje od 15. travnja do 31. prosinca 2011. godine) nositelju projekta Biogradu na Moru jesu: EU program „Europa za građane“, Ministarstvo kulture, Ured za udruge, Moravske Toplice (Slovenija), Grubišno Polje (Hrvatska), Šeljina (Mađarska), Kyov (Češka Republika), TZ Grada Biograda na Moru, Srednja škola Biograda na Moru i Radio BnM. Ukupna vrijednost projekta je 54 tisuće eura.

Pozivnica

Srdačno Vas pozivamo na XVII. Bošnjačko sijelo koje će
se održati 27. kolovoza 2011. godine u Kukinju.

PROGRAM:

7.00 Ribičko natjecanje na I. Jezeru u Malomvölgyu	KUD „Ladislav Matušek“ iz Kukinja
10.00 Mali nogomet na kukinjskome nogometnom terenu	19.00 Proglašivanje rezultata Večera
15.00 Revijalno kuhanje	20.00 Zabava (svira Podravka)
16.00 Sveta misa	Sudjeluju: Pogan, Salanta, Udvar, Mišljen, Semelj, Vršenda, Mohač, Harkanj, Duboševica (HR), Kukinj
17.30 Folklorni program Pjevački zbor iz Harkanja Orkestar „Šokadija“ Pjevački zbor „Snaše“ iz Pogana KUD „Mladi Šokci“ iz Duboševice	Informacije: Ivo Grišnik, 06-70/3139-612 Hrvatska manjinska samouprava, Kukinj